

Groep schema-focused therapie aangevuld met psychomotore therapie voor ouderen met een persoonlijksstoornis in de gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg; een (kosten-)effectiviteit studie

Gepubliceerd: 12-05-2017 Laatste bijgewerkt: 15-04-2024

Onderzocht wordt of groeps-schematherapie (ST), aangevuld met psychomotore therapie (PMT) een (kosten-)effectieve behandeling is voor ouderen met een persoonlijkheidsstoornis. De verwachting is dat groep ST+PMT voor 60-plussers met een...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Persoonlijks- en gedragsstoornissen
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON47231

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Kosteneffectiviteit groep schema-focused therapie in de ouderenpsychiatrie

Aandoening

- Persoonlijks- en gedragsstoornissen

Synoniemen aandoening

Persoonlijksstoornis; karaktertrekken

Betreft onderzoek met
Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universitair Medisch Centrum Groningen

Overige ondersteuning: ZonMw; Health Care Efficiency Research programme

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: Kosten-effectiviteit, Ouderenpsychiatrie, Persoonlijkheidsstoornis, Psychotherapie

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De belangrijkste uitkomstmaten zijn de mate van psychische en/of lichamelijke symptomen, gemeten met de Brief Symptom Inventory (BSI-53), en de kosten van behandeling.

Secundaire uitkomstmaten

Secundaire uitkomstmaten zijn kwaliteit van leven en gebruik van medicijnen voor psychische klachten.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Persoonlijkheidsstoornissen zijn stoornissen waarbij mensen als gevolg van kenmerkende karaktereigenschappen telkens vastlopen in hun dagelijks leven en kampen met chronische emotionele problemen. Persoonlijkheidsstoornissen ontstaan vroeg in het leven. De persoon ontwikkelt specifieke karaktertrekken om zich te kunnen handhaven in een ziekmakende of verwaarlozende omgeving. Lange tijd werd gedacht dat persoonlijkheidsstoornissen onbehandelbaar waren. Inmiddels weten we beter.

Behandeling is belangrijk omdat patiënten ernstig lijden onder hun gedrag en een groot beroep doen op onze gezondheidszorg. Eén op de drie ouderen die verwezen worden naar de ouderenpsychiatrie kampt met een

persoonlijkheidsstoornis. In de praktijk richt de behandeling zich dan vaak alleen op symptomen die uit de persoonlijkheidsstoornis voortvloeien, bijvoorbeeld door het bieden van langdurige ondersteunende begeleiding, zonder dat het probleem bij de wortel aan te pakken.

Schematherapie is een effectieve behandeling voor volwassenen met een persoonlijkheidsstoornis, en vermoedelijk ook bij ouderen. Bij ouderen kan het effect worden vergroot door de therapie in groepen aan te bieden en te verrijken met zogenaamde experiëntiele technieken, waaronder psychomotore therapie (ervaringsgericht leren).

Doel van het onderzoek

Onderzocht wordt of groeps-schematherapie (ST), aangevuld met psychomotore therapie (PMT) een

(kosten-)effectieve behandeling is voor ouderen met een persoonlijkheidsstoornis. De verwachting is dat groep ST+PMT voor 60-plussers met een persoonlijkheidsstoornis leidt tot een significant sterke afname van psychische en lichamelijke klachten en een betere kwaliteit van leven dan de gebruikelijke zorg.

Onderzoeksopzet

Een vergelijkend onderzoek, waarin de deelnemers door loting worden toebedeeld aan groep ST+PMT of de gebruikelijke zorg in de gespecialiseerde GGZ voor ouderen.

Onderzoeksproduct en/of interventie

De onderzochte interventie omvat 20 wekelijkse sessies, bestaande uit anderhalf uur schematherapie (psychotherapie) en 1 uur psychomotore therapie. De interventie is erop gebaseerd dat alle mensen op een bepaalde manier kijken naar zichzelf, anderen en de wereld om hen heen. Dit kan leiden tot patronen van voelen, denken en gedrag. Wanneer deze patronen iemand hinderen, kunnen we spreken van een gevoelige snaar. De meesten mensen hebben diverse gevoelige snaren. Binnen de schematherapie worden deze gevoelige snaren >schema>s> genoemd. Deelnemers leren zich bewust te worden van hun schema>s en hier op een andere manier mee om te gaan. In de schematherapie gebeurt dit middels gesprekken en rollenspellen; in de aanvullende de psychomotorische therapie door middel van lichamelijke activiteiten, oefeningen en opdrachten (ervaringsgericht leren). Het effect van de interventie wordt vergeleken met dat van de gebruikelijke zorg voor ouderen in de gespecialiseerde GGZ.

Inschatting van belasting en risico

De belasting van patiënten die de interventie ontvangen bestaat uit het deelnemen aan 20 sessies van elk 3 uur (2 uur psychotherapie en 1 uur PMT) gedurende een periode van 6 maanden. Als onderdeel van de behandeling wordt

deze patiënten gevraagd elke week de ernst van hun meest problematische schema's en modi te scoren. Het invullen van de ernstscores zal iedere keer maximaal twee minuten in beslag nemen. Om het effect van de interventie en van de gebruikelijke zorg te meten worden patiënten in beide onderzoeksgroepen gevraagd om 4 keer vragenlijsten in te vullen (duur naar schatting 52 minuten), een week daarna deel te nemen aan een telefonisch interview (van ongeveer 30 minuten) en gedurende die week iedere dag 3 keer een paar vragen te beantwoorden over hun stemming (totale duur gedurende de week 42 minuten). Deze uitkomstmetingen vinden plaats aan het begin en eind van de behandeling, en 6 en 12 maanden na beëindiging van de behandeling. Tot slot wordt bij alle deelnemers voor aanvang gecheckt of zij voldoen aan de inclusiecriteria van het onderzoek (duur 90 minuten) en worden achtergrondgegevens gemeten (duur vragenlijsten 49 minuten en interview 20 minuten).

Wij verwachten geen risico's als gevolg van deelname aan de studie en hebben daarom vrijstelling aangevraagd voor de wettelijk verplichte verzekering voor deelnemers aan medisch-wetenschappelijk onderzoek. Achtergrond hiervan is dat groep ST een vorm van psychotherapie is die is opgenomen in verschillende richtlijnen voor behandeling van psychiatrische problemen, waaronder die voor persoonlijkheidsproblemen. Verder is PMT toegevoegd om de psychotherapie aan te vullen met lichamelijke, ervaringsgerichte, technieken, en deze PMT zal worden aangepast aan de lichamelijke mogelijkheden van de individuele deelnemers.

Contactpersonen

Publiek

Universitair Medisch Centrum Groningen

Hanzeplein 1
Groningen 9713 EC
NL

Wetenschappelijk

Universitair Medisch Centrum Groningen

Hanzeplein 1
Groningen 9713 EC
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

- Leeftijd 60 jaar of ouder
- Cluster B of C persoonlijkheidsstoornis
- Verstandelijk in staat om aan de groeps schema-focused therapie deel te nemen en de schema (-modus) vragenlijsten te beantwoorden
- Informed consent voor de studie

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

- Een ernstige psychiatrische stoornis, zoals een huidige bipolaire of psychotische stoornis, of middelen misbruik waarvoor klinische detoxificatie nodig was.
- Een bevestigde neurodegeneratieve stoornis, of cognitief disfunctioneren gedefinieerd als een Montreal Cognitive Assessment (MoCA) totaal score lager dan 24 punten.
- Eerder schema-focused therapie hebben ontvangen in het afgelopen jaar, of in de huidige episode van de stoornis.
- Direct suicide risico dat adequate behandeling in de weg staat.

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Interventie onderzoek
Onderzoeksmodel:	Parallel
Toewijzing:	Gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd

Controle:	Geneesmiddel
Doel:	Behandeling / therapie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	05-09-2017
Aantal proefpersonen:	140
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	12-05-2017
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Groningen (Groningen)
Goedgekeurd WMO	
Datum:	24-01-2018
Soort:	Amendement
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Groningen (Groningen)
Goedgekeurd WMO	
Datum:	28-09-2018
Soort:	Amendement
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Groningen (Groningen)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL59382.042.16